

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

06.03.2026

КАРАР

№255-п

«2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын раслау турында

Россия Федерациясе Президентының «2036 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе турында» 2025 елның 25 декабрендәге 858 номерлы Указы белән расланган 2036 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясен үтәү йөзеннән Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. «2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын (кушымта итеп бирелә) расларга.

2. Өлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Житәкче

М.Р. Кәримов

Татарстан Республикасы
Саба муниципаль районы
Башкарма комитетының
_____ №

_____ карары белән
РАСЛАНДЫ

**«2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру»
Муниципаль программасы**

Программа паспорты

Программаның атамасы	2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» (алга таба - Программа)
Программаны төп эшлөчеләр	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максаты	Саба муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең цивилизацияле үсеше, милләтара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны саклау, гомумроссия гражданлык тәңгәллеге (Россия милләтен) ныгыту, мигрантларның уңышлы социаль мәдәни жайлашуы һәм кушылуы.
Программаның бурычлары	Саба муниципаль районында, дәүләт милли сәясәте өлкәсендә муниципаль органнарның граждан жәмгыяте институтлары белән үзара хезмәттәшлеген камилләштерү; Гомумроссия гражданлык тәңгәллеге ныгытуга ярдәм итү, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны ныгыту, мигрантларны социаль-мәдәни адаптацияләү һәм интеграцияләү өчен шартлар тудыру; Саба муниципаль районында яшәүче халыкларның этномәдәни үсеше өчен шартлар тудыру; Саба муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни-белем бирү белән һәм мәгълүмати тәэмин итү.
Программаны гамәлгә ашыру вакыты	2026-2030 еллар
Программаны финанслау күләмнәре	2026-2030 елларда Программаны Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме 3 000,000 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2026 ел - 3 000,000 мең сум; 2027 ел - 0,000 мең сум; 2028 ел - 0,000 мең сум;

	<p>2029 ел - 0,000 мең сум; 2030 ел - 0,000 мең сум.</p> <p>Программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына)Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.</p>
<p>Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре, аны гамәлгә ашыруның планлаштырылган нәтижәләгә бәяләү</p>	<p>Саба муниципаль районы территориясендә террорчылыкны һәм экстремизмны, ксенофобия күренешләрен, милли һәм раса каршылыгын, этник дискриминациягә каршы көрәшне профилактикалау буенча жирле үзидарә органнарының эш рәвешләрен һәм ысулларын камилләштерү;</p> <p>Террорчылык һәм экстремистик күренешләрнең барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыру. Башка этник һәм конфессиональ бергәлекләр вәкилләренә толерант аң формалаштыру;</p> <p>Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту һәм жәелдерү.</p> <p>Интернационализм, татулык, милли һәм дини түземлек культурасын гомуми белем бирү һәм урта махсус уку йортлары укучылары арасында тарату;</p> <p>Белем дәрәжәсен, этнотел компетенциясен күтөрү, телләрнең яшәеше өлкәсен киңәйтү, тел компетенцияләренең ролен, квалификациясен, мәгариф өлкәсе хезмәткәрләренең профессионализмын, хезмәт күрсәтүләрен һәм халыкның киң катламнарын, мәдәни һәм этнотел төрлелеген саклап калу.</p> <p>Муниципаль район территориясендә толерантлык, гражданлык теләктәшлеге идеяләрен пропагандалау һәм тарату, башка культураларга, шул исәптән муниципаль массакуләм мәгълүмат чаралары аша, хөрмәт күрсәтү өчен бердәм мәгълүмат киңлеге формалаштыру.</p>

1.

2. Гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән Программа хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында милләтара мөнәсәбәтләрнең торышы төрле этник төркемнәр һәм конфессияләр вәкилләренең тотрыклы, тыныч хезмәттәшлеге һәм хезмәттәшлеге белән характерлана. Саба муниципаль районында төрле мәдәният һәм дин вәкилләренең озак еллар бергә яшәү дәверендә барлыкка килгән татулык традицияләре хәзерге вакытта да сакланып кала һәм муниципаль хакимият органнарының аерым кайгыртучанлыгы булып тора. Бу процесста гадәттәгечә татар һәм рус халыклары вәкилләре зур роль уйный, алар муниципаль район территориясендә яшәүче башка халыклар вәкилләренә карата күпчелекне тәшкил итәләр.

Саба муниципаль районында татарлар, руслар, әрмәннәр, тажиклар һәм башка милләт вәкилләре яши.

2025 елның 1 гыйнварына Саба муниципаль районында халык саны 30 333 кеше тәшкил итә, шуларның 96 проценты татарлар, шул исәптән чукындырылган татарлар, 3 проценты — руслар, 1 проценты — башка милләт вәкилләре. Район үзәгендә 9 037 кеше яши, башка торак пунктларда – 21 296 кеше.

Хәзерге шартларда этноконфессиональ өлкәдә вазгыять этник структураның

сизелерлек үзгәрешләре, миграция агымнары көчәюе белән характерлана. Элеккеге союз республикаларында яшәүчеләрнең диаспоралары формалаша. Диаспоралар белән эшләүне оештырганда барлыкка килә торган төп проблема - аларның күплеге һәм аерымлыгы, шулай ук аерым бергәлекләрдә рус телен белү һәм белем дәрәжәсенә түбән булуы. Соңгы вакытта дини һәм милли оешмаларның саны һәм төрлелеге арту күзәтелә. Этноконфессиональ мөнәсәбәтләр өлкәсе халыкның конфликтлы кәефләрен тарту үзәге булып кала бирә.

Программаны эшләү Сабин муниципаль районы территориясендә милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр өлкәсендә тотрыклы иҗтимагый-сәяси вәзгыятьне саклау ихтыяҗы белән бәйле. Программаны гамәлгә ашыру район территориясендә диннәр диалогын һәм милләтара тынычлыкны үстерүгә ярдәм итәчәк. Миграция агымнарының көчәюе белән бәйле рәвештә, даими халыкның традицион кыйммәтләренә яраклашу стратегиясен эшләү һәм механизмнар булдыру таләп ителә. Позитив социаль-икътисади үзгәрешләр фондында муниципаль райондагы миграция вәзгыятьте тотрыклы һәм контрольдә тотыла дип бәяләнә.

Программа Саба муниципаль районында күпмилләтле Россия җәмгыятен ныгытуга, кеше хокукларын һәм ирекләрен саклауга, милләтара тынычлыкны һәм конфессияара татулыкны саклап калуга, мигрантларны, алар өчен яңа булган, мәдәни мохиткә һәм социаль мөнәсәбәтләр системасына кертүгә, этникара һәм мәдәниятара конфликтларны профилактикалау өчен шартлар тудыруга, шулай ук ксенофобия һәм мигрантофобия чагылышларын юкка чыгаруга юнәлтелгән.

Программа Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен оптималь шартлар тудыруга юнәлтелгән. Программаны гамәлгә ашыру район халкының этноконфессиональ мәдәният дәрәжәсен күтәрергә, традицияләр, милләт һәм дин тарихы турында мәгълүмат бирү һәм белем тарату аша толерант мохитне тәэмин итәргә, җирле үзидарә органнары һәм җәмәгатьчелек арасында хезмәттәшлекне ныгытуга, Саба муниципаль районының теләсә кайсы милләт һәм конфессия вәкилләре өчен уңайлы яшәү урыны буларак уңай имиджын формалаштыруга мөмкинлек бирәчәк.

Милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр өлкәсендә системалы эшнең нигезен норматив-хокукий җайга салу тәшкил итә. Әлеге Программа Россия Федерациясе Президентының «2036 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе турында» 2025 елның 25 декабрдәге 858 номерлы Указы белән расланган 2036 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе, Дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» Россия Федерациясе дәүләт программасын раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2016 елның 29 декабрдәге 1532 номерлы карары белән расланган «Дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» Россия Федерациясе дәүләт программасы, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясен раслау турында» 2008 елның 03 июлдәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе нигезендә эшләнгән.

3. Программаның төп максатлары һәм бурычлары, программа чаралары, көтелә торган ахыргы нәтиҗәләр һәм аны гамәлгә ашыру сроклары тасвирламасы

Программаның максатлары — Саба муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә цивилизацияле үсеш, милләтара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны саклау, гомумроссия гражданлык тәңгәллеген (Россия милләтен) ныгыту, мигрантларның уңышлы социомәдәни адаптациясе һәм интеграциясе.

Куйган максатларга ирешү түбәндәге бурычларны гамәлгә ашыруны күздә тотат:

1. Күпмилләтле жәмгыять кыйммәтләре, гомумроссия гражданлык тәңгәллеге һәм социаль-мәдәни үзәк кыйммәтләре нигезендә Саба районында толерант мохит булдыру һәм ныгыту эшендә муниципаль хакимият органнарының һәм граждан жәмгыятенең көчләрен камилләштерү, мигрантларның мәдәни-тел ягыннан уңышлы социаль интеграциясе һәм мәдәни-интеграциясе өчен шартлар тудыру. Социаль, этник һәм конфессиональ туфракта конфликтларны профилактикалау һәм булдырмау

2. Татар телен милли мәдәниятнең нигезе буларак саклау, өйрәнү һәм үстерү, татар халкын аралашу һәм берләштерү чараларының тулылыгы, сөйләм мәдәниятенең гомуми дәрәжәсен һәм телара толерантлыкны арттыру. Халык традицияләрен һәм горейф-гадәтләрен саклау һәм үстерү. Милләтара һәм конфессияара конфликтларны район халкына гамәлдәге милли горейф-гадәтләр, традицияләр, мәдәниятләр һәм диннәр турында мәгълүмат җиткерү һәм агарту юлы белән профилактикалау.

3. Милли белем бирү, этномәдәни үсеш, милләтара һәм динара мөнәсәбәтләр мәсьәләләрендә педагогик кадрларның квалификациясен һәм компетентлыгын күтәрү.

Программаны гамәлгә ашыру вакыты: 2026 - 2030 еллар.

Программа максатларына һәм бурычларына ирешү өчен чаралар барлык юнәлешләр буенча формалашчак.

Күпмилләтле жәмгыять, гомумроссия гражданлык тәңгәллеге һәм социаль-мәдәни үзәк кыйммәтләре нигезендә толерант мохит булдыру һәм ныгыту эшендә муниципаль хакимият һәм гражданлык жәмгыяте органнарының көчләрен камилләштерү буенча программада куелган бурычны хәл итү, мигрантларның мәдәни-тел ягыннан уңышлы социаль интеграциясе һәм мәдәни интеграциясе өчен шартлар тудыру түбәндәге юнәлешләрне гамәлгә ашыру юлы белән ирешелә:

- дәүләт һәм муниципаль хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү курсларын оештыру һәм уздыру;

- милләтара конфликтларны профилактикалау һәм кисәтү буенча мәдәният учреждениеләре (клублар, китапханәләр, музейлар) хезмәткәрләренең киңәшмәләрен үткәрү;

- Саба муниципаль районы Иҗтимагый советында милли иҗтимагый берләшмәләр вәкилләрен эшкә җәлеп итү.

Программада милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ җирлектә бөхәсләрне профилактикалау һәм булдырмый калу буенча куелган бурычны хәл итү түбәндәге юнәлешләрне гамәлгә ашыру юлы белән ирешелә:

- Саба муниципаль районы территориясендә яшәүче гражданның тормыш һәм тынычлыгын, аларның экстремизмга һәм терроризмга каршы торыш нигезендә законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау дәрәжәсен күтәрү, районда аларның күренешләрен кисәтү һәм бетерү

- халыкның террорчылык һәм экстремистик идеология чагылышларына түземсезлек атмосферасы тудыруга юнәлдерелгән жәмәгатьчелек фикерен формалаштыру.

- яшьләр арасында толерантлык һәм этникара мәдәният формалаштыру, агрессив тәртипне профилактикалау;

- балалар һәм яшьләр арасында экстремистик характердагы гамәлләр кылуга китерә торган сәбәпләрне һәм шартларны бетерүгә юнәлдерелгән тәрбия эшен оештыру.

Милли мәдәният нигезе буларак татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү, татар халкын аралашуның һәм берләштерүнең тулы кыйммәтле чарасы буларак, сөйләм

культурасының гомуми дәрәжәсен һәм телара толерантлыкны арттыру, халык традицияләрен һәм гореф-гадәтләрен саклау һәм үстерү буенча программада куелган бурычны хәл итү түбәндәге юнәлешләрне тормышка ашыру юлы белән ирешелә:

- Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теленең тигез яшәшенә ярдәм итү;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында татар телен өйрәнүнең тулы системасын үстерү һәм татар теленә өйрәтү;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында татар телен саклап калу һәм үстерү процессларын методик яктан тәэмин итү;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында дәүләт телләренең социаль статусын күтәрү һәм популярлаштыру;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында этнотел ситуациясен мониторинглау.

Милләтара һәм конфессияара конфликтларны профилактикалау буенча программада куелган бурычны район халкына гамәлдәге милли гореф-гадәтләр, традицияләр, мәдәниятләр һәм диннәр турында мәгълүмат житкерү һәм агарту юлы белән хәл итү түбәндәге юнәлешләрне гамәлгә ашыру юлы белән ирешелә:

- гражданлык теләктәшлеге, үзара хөрмәт идеяләрен тарату һәм тискәре стереотипларга каршы тору процессында массакүләм мәгълүмат чараларының ролен көчәйтү;

- дөнья мәдәниятен таратуга һәм ныгытуга, үзара аңлашу, сабырлык, милләтара теләктәшлек идеалларын алга жибәрүгә юнәлдерелгән чараларны яктырту, Саба муниципаль районы халкына муниципаль районда яшәүче төрле милләт вәкилләренең мәдәнияте, гореф-гадәтләре, тарихы, телләре турында мәгълүмат житкерү.

3. Программаны ресурслар белән тәэмин итү.

2026-2030 елларда Программаны Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме 3 000,000 мең сум тәшкил итә, шул исәптән:

2026 ел - 3 000,000 мең сум;

2027 ел - 0,000 мең сум;

2028 ел - 0,000 мең сум;

2029 ел - 0,000 мең сум;

2030 ел - 0,000 мең сум.

Программаны финанслау күләмнәре фаразлану характерына ия һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Саба муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

Программада программа чараларын гамәлгә ашыру өчен бюджеттан тыш чаралар (эшмәкәрләр, иганәчеләр акчалары) жәлеп итү мөмкинлеге каралган.

4. Программаның социаль-икътисадый нәтижәләгә тасвирламасы

Этнокультура өлкәсендә төп нәтижәләр, кагыйдә буларак, вакыт буенча кичектерелгән социаль нәтижәгә, аерым алганда, төрле халыклар вәкилләренең мәдәнияткә, теленә һәм гореф-гадәтләренә хөрмәт артуга, кешеләрнең кыйммәт ориентацияләренә һәм үз-үзләрен тоту нормаларының уңай үзгәрүенә, Саба муниципаль районының тотрыклы үсешенә мөһим факторы буларак бердәм этномәдәни киңлекне үстерүгә кайтып кала.

Программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый файда социаль тотрыклылыкны, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны, этномәдәни үзенчәлекне саклап калудан һәм Саба муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренең социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүдән гыйбарәт һәм түбәндәгеләрдә чагыла:

- этномәдәни һәм социаль халәтне яхшыртуда;
- региональ һәм гомумроссия гражданлык тиңдәшлеген ныгытуда;
- этномәдәни потенциалны файдалануның нәтижәлелеге артуда;
- милләтара һәм диниара бәхәсләрне булдырмауда;
- мигрантларны социаль һәм мәдәни җайлаштыруны һәм интеграцияләүне камилләштерүгә юнәлдерелгән чаралар системасын гамәлгә ашытуда.

Программаны гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы күпмилләтле халкының гомумгражданлык аңын һәм рухи бердәмлеген ныгыту мәсьәләләрендә муниципаль хакимият органнарының, гражданлык җәмгыяте институтларының тырышлыгын берләштерергә мөмкинлек бирәчәк.

2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында дәүләт милли сәясәттен гамәлгә ашыру» муниципаль программасына
1 нче кушымта

«2026-2030 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА ДӨҮЛӨТ МИЛЛИ СӘЯСӘТЕН
ГАМӨЛГӘ АШЫРУ»
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ

Төп чаралар атамасы	Программаны башкаручылар	Финанслау чыганакалары	Финанслау күләме, мең сум				
			2026 ел	2027 ел	2028 ел	2029 ел	2030 ел
1. Милли-мәдәни төркемнәр вәкилләренә үзешчән түгәрәкләрен булдыру һәм эшен оештыру	МКУ «Мәгариф идарәсе», ОДМС, ЦСКС						
2. Дини һәм җәмәгать оешмалары белән хезмәттәшлек советы утырышларын үткөрүне тәмин итү.	БК						
3. Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләрен берләштерүче тарихи даталарга багышланган чараларны әзерләү һәм оештыру.	БК бүлекләре						
4. Фәнни тикшеренүләрен оештыру, белем бирү һәм мәдәни проектларны әзерләү, Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләрен	БК бүлекләре						

берләштерүче тарихи даталарны киң яктыртуны тәэмин итү.							
5. Халык бәйрәмнәрен үткөрү «Сабантуй», «Нәүрүз»	ЦСКС, ЦБС, Спорт оешмалары	Жирле бюджет	2650,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Балалар бәйрәмнәрен үткөрү «Сабантуй»	«Мәгариф идарәсе» МКУ тарафыннан	Жирле бюджет	350,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Халык бердәмлеге көне гомумхалык бәйрәмен оештыру 4 ноябрьдә	"Мәгариф идарәсе" МКУ, ОДМС, ЦСКС, ЦБС						
8. Программа чараларын мәгълүмати яктыртуны оештыру	ММЧ						
9. Төрле милләт яшьләре дуслыгын пропагандалаучы теле- һәм радиотапшырулар әзерләү.	ММЧ						
Барлығы			3000,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Кулланылган кыскартулар:

БК - Саба муниципаль районының Башкарма комитеты;

ОДМС – Саба муниципаль районы яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге;

ЦСКС – Саба муниципаль районының үзәкләштерелгән авыл клуб системасы;

ЦБС – Саба муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы;

ММЧ - Саба муниципаль районы территориясендә гамәлдә булган массакүләм мәгълүмат чаралары - «Тагмедиа» АЖ филиаллары - «Саба таннары» газетасы һәм «Саба дулкыннары» телерадиокомпаниясе редакцияләре;

МБ — жирле бюджет.